כז. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה ביום השמיני שלח את העם.

* * *

כח. אין שמח"ת זיינען דא צוויי ענינים: א) "גמרה של תורה"[172] - מ'פארענדיקס די חמשה חומשי תורה, ב) "מתכיפין התחלה להשלמה" - מ'הויבט אן נאכאמאל פון "בראשית ברא אלקים גו'".

וואס אין דערויף איז דא די שאלה וואס ווערט געפרעגט בכ"מ[173]:

וויבאלד אז די תורה ווערט פאנאנדערגעטיילט אויף פרשיות, און יעדער וואך לייענט מען א פרשה בתורה - האט לכאו' געדארפט זיין אז מ'זאל אנהויבן די תורה בתחלת השנה, אין ר"ה, און פאר דערויף מסיים זיין די תורה - פארוואס הויבט מען אן די תורה ערשט בשמח"ת?

און דער תירוץ אויף דערויף איז[174] - אז דאס איז כדי לערבב את השטן: אויב מ'וועט אנהויבן די תורה בר"ה, וועט דער שטן וויסן אז איצטער איז ר"ה, און בר"ה זיינען דאך אידן נכתבין ונחתמין לאלתר[175], וויבאלד אז "ועמך כולם צדיקים" - וועט זיך דער שטן משתדל זיין וכו',

משא"כ ווען ס'קומט ר"ה און ער זעט אז מ'האלט ערשט אין פ' נצבים - כאפט ער זיך ניט אז ס'איז ר"ה, במילא איז ער זיך ניט משתדל וכו'.

דעם זעלבן טעם געפינט מען אויך בנוגע צו דעם וואס בערב ר"ה איז מען מפסיק פון תק"ש, אע"פ אז מנהג ישראל איז אז בכל יום פון ימי חודש אלול (חוץ פון יום השבת) בלאזט מען שופר - וואס דער טעם אין דערויף איז, כדי לערבב את השטן[176]:

אזוי ווי ערב ר"ה מוז דאך אויספאלן אין ימות החול, ווארום וויבאלד אז "לא אד"ו ראש", ר"ה קען ניט אויספאלן ביום א', איז פארשטאנדיק אז ערב ר"ה קען ניט אויספאלן ביום השבת -

איז ווען דער שטן זעט אז מ'האט אויפגעהערט בלאזן שופר, מיינט ער אז ס'זיינען שוין דורכגעגאנגען די אלע

- ענינים -

----

172) רמ"א או"ח סתרס"ט. 173) לבוש רסתקפ"א. רסתרס"ט. 174) שם. מהרי"ל הל' ימים הנוראים הגה"ה הב'. 175) ר"ה טז, ב. 176) מהרי"ל שם. מטה משה ס"ק תשעח. לבוש רסתקפ"א. דרכי משה רסתקפ"א. מג"א סתקפ"א סקי"ד. השלמה לשו"ע רז"ל סו"ס תקפא (בשם מג"א וא"ר). ועוד.

ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט תק"ש, כולל דער כללות הענין פון ד"ה, און דעמולט מאכט ער ניט קיין טומל.

כט. אין דערויף איז אבער דא א פליאה גדולה:

עס רעדט זיך דאך וועגן א מלאך, איז ווי איז שייך צו זאגן אז מ'וויל איט מערבב זיין ער זאל ניט וויסן ווען איז ר"ה - בשעת אז דאס איז אן ענין וואס איד בעדרוקט אין אלע לוחות, און אלע ווייסן ווען איז ר"ה [אין ביהכ"נ האט ער טאקע ניט וואס צו טאן, ווארום מ'לאזט אים ניט אריין אהינצו - ער קען זיך אבער נאכפרעגן און אויסגעפינען ווען איז ר"ה] - איז ווי איז שייך צו זאגן אז דורך דעם וואס מ'בלאזט ניט שופר בערב ר"ה, אדער דורך דעם וואס מ'הויבט ניט אן לערנען די תורה בר"ה, וועט מען מערבב זיין דעם שטן, און ער וועט מיינען אז ס'איז שוין דורכגעגאנגען ר"ה?!

איז דער ביאור בזה[177]:

עס איז ניט דער טייטש אז ווען ער זעט אז מ'בלאזט ניט שופר מיינט ער אז ר"ה איז שוין דורכגעגאנגען, נאר וויבאלד ער זעט אז בא אידן פעלט די עבודה פון תק"ש בערב ר"ה,

וואס נוסף לזה וואס יעדער מצוה, אדער אן ענין פון "מנהג ישראל תורה הוא"[178], איז א זכות פאר אידן, און עס איז מוסיף אין דער כתיבה וחתימה טובה - זיינען אויך דא די תוצאות וואס קומען ארויס דורך דעם ענין פון תק"ש, וואס דאס איז דער ענין פון "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו"[179],

איז ווען דער שטן זעט אז ביי אידן פעלט דער ענין פון תק"ש, צוזאמען מיט די תוצאות וועלכע זיינען דערמיט פארבונדן - טראכט ער אז עס וועט אויך פעלן אין המשך עבודתם לאח"ז, וויבאלד אז בא זיי איז ניט געווען די הכנה פון תק"ש בערב ר"ה - ובמילא דארף ער ניט אנקומען צו א השתדלות מיוחדה.

ועד"ז אויך בנוגע צו דעם ענין פון "גמרה של תורה":

דער ענין פון "גמרה של תורה" איז דאך א זכות מיוחד פאר אידן, וויבאלד אז דעמולט הויבט מען אן די תורה נאכאמאל פון-דאס-ניי מיט א נייעם ברען און א נייעם שטורעם, ווארום אלע ענינים פון קדושה זיינען אין אן אופן פון "מעלין בקודש"[180], עאכו"כ ווען ס'רעדט זיך וועגן "חמדה גנוזה"[181],

- וואס -

---

177) לשלימות הענין - ראה שיחת מוצאי ש"פ בראשית סי"ט.
178) תוד"ה נפסל - מנחות כ, ב. 179) עמוס שם, ו. סוא"ת רסתקפ"א. 180) ברכות כח, א. וש"נ. 181) שבת פח, ב.

וואס דעמולט איז דער "מעלין בקודש" ביתר שאת וביתר עז.

איז בשעת דער שטן זעט אז ביי אידן פעלט דערוויילע דער ענין פון "גמרה של תורה", ובמילא פעלט בא זיי דער "מתכיפין התחלה להשלמה", און מ'הויבט אן דעם יאר אן דעם ענין פון התחלת התורה - טראכט ער אז ער דארף ניט אנקומען צו א השתדלות מיוחדת, און ער איז זיך ניט משתדל - ובמילא ווערן נמשך ביתר שאת וביתר עז די אלע ענינים טובים וואס מ'פסק'נט אפ בר"ה וביוהכ"פ און אין "זמן שמחתנו" ביז צו שמח"ת.

ל. עס איז אבער נאך אלץ ניט פארשטאנדיק:

וויבאלד אז עס רעדט זיך וועגן דעם שטן, וואס ער איז א מלאך במרום - ווייסט ער אז דאס וואס מ'בלאזט ניט שופר בערב ר"ה, און דאס וואס מ'הויבט ניט אן ליינען די תורה בר"ה, איז נאר כדי צו מבלבל זיין אים, ער זאל מיינען אז ביי אידן פעלט אין זייער עבודה, און דעמולט וועט ער זיך ניט משתדל זיין - איז וואס העלפט די גאנצע זאך ווען ער ווייסט אז מ'טוט דאס כדי צו מבלבל זיין אים?!

איז דער ביאור בזה:

דער שטן ווייסט טאקע אז מ'טוט דאס כדי צו מבלבל זיין אים - וויבאלד אבער אז "המעשה הוא העיקר", ווי דער אלטער רבי ברענגט אראפ אין תניא[182] דעם פס"ד פון פוסקים אז אפי' ווען מ'איז מכוין אלע כוונות, איז אויב עס פעלט דער מעשה בפועל, פעלט די גאנצע זאך, און עס פעלט די תוצאה פון דער זאך -

איז וואס די כוונה בזה זאל נאר זיין (טאקע לבלבל את השטן) - פעלט דאך אבער בפועל דער ענין פון הק"ש, ובמילא פעלט אין דעם "עורו ישנים כו'" (ווי דער רמב"ם[183] זאגט אז אין דעם ענין פון תק"ש איז "רמז יש בו כלומר עורו ישנים כו'") - איז קיין נפק"מ ניט וואס די כוונה בזה איז, ווארום דער אויבערשטער האט אפגע'פסק'נט אז אויב עס פעלט דער מעשה בפועל, פעלט די תוצאה דערפון.

ועד"ז איז אויך בנוגע צו דעם וואס מ'הויבט ניט אן די תורה בר"ה:

אע"פ אז אין דערויף האט מען א כוונה טובה, מ'וויל מבלבל זיין דעם שטן - פעלט דאך אבער דער ענין המעשה בפועל, ער האט ניט געענדיקט די תורה ביז ר"ה, און ער האט ניט

- אנגעהויבן -

----

182) רפל"ח. וראה גם רפל"ז. 183) שם פ"ג ה"ד.

אנגעהויבן די תורה בר"ה, ער האט טאקע א כוונה טובה, אבער דער דין ע"פ שו"ע איז, אז כוונה אליין איז ניט גענוג, נאר מ'דארף האבן דעם מעשה בפועל.

און וויבאלד אז בפועל פעלט ביי אידן דער ענין פון תק"ש און "גמרה של תורה" - דארף זיך דער שטן ניט משתדל זיין וכו'.

לא. עס איז אבער נאך אלץ ניט פארשטאנדיק: דאס איז דאך טאקע א טענה צודקת - אה"נ אז די כוונה אין דערויף איז כדי לבלבל את השטן, אבער דערוויילע פעלט ביי אידן די עבודה פון תק"ש און דער ענין פון "גמרה של תורה"?

איז דער ביאור בזה:

ווען א איד דערהערט אז מ'נעמט ביי אים צו דעם ענין פון תק"ש, דערפאר וואס ס'איז דא א מציאות פון א שטן - רופט דאס ביי אים ארויס א טיפערער ענין אין תשובה,

ווארום בשעת מ'זאגט אים אז ס'איז דא א מציאות של שטן, גיט ער א פרעג: פון וואנעט קומט בכלל די מציאות פון א שטן, ווען ער וואלט געשטאנען אין א מעמד ומצב כדבעי, וואלט דאך אינגאנצן ניט געווען די מציאות פון א שטן [שמח"ת קען מען דאס זאגן - כידוע דער פתגם פון כ"ק מו"ח אדמו"ר[184] אז בשמח"ת קען דאס ניט שאטן, ווארום דעמולט איז ניטא דער ענין פון "אל תפתח פה כו'"[185]] - פרעגט ער: פון וואנעט קומט די גאנצע מציאות פון א שטן?

זאגט מען אים אז "תורת אמת" דערציילט אז ביי אדה"ר איז געווען א "מצוה אחת"[186], און דערנאך איז געקומען דער נחש וכו', און דערפון איז געווארן די מציאות פון דעם שטן, כמרז"ל[187] הוא הנחש הוא השטן וכו'. ד.ה. אז די מציאות פון דעם שטן איז פארבונדן מיט א מעמד ומצב בלתי רצוי.

וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז ווען ער דערהערט אז מ'נעמט ביי אים צו דעם ענין פון תק"ש, דערפאר וואס ס'איז דא א מציאות של שטן - איז דאס ביי אים מעורר א טיפערן ענין אין תשובה, ביז וואנעט אז דאס איז א טיפערע התעוררות תשובה ווי די התעוררות תשובה וואס ווערט פון דעם ענין פון תק"ש ("אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו") -

ווארום די התעוררות תשובה פון תק"ש קומט פון אן ענין וואס איז מבחוץ פון אים, משא"כ די התעוררות תשובה וואס

- קומט -

---

184) תו"ש ס"ע 53 ואילך. 185) ראה ברכות יט, א.
186) ראה ב"ח פי"ט, ו. הובא בפרש"י עה"פ בראשית ב, ז.
187) זח"א לה, ב.

קומט דערפון וואס ער ווייסט אז מ'האט ביי אים צוגענומען דעם ענין פון תק"ש, דערפאר וואס ס'איז דא די מציאות פון א שטן - איז דאס אן ענין וואס איז פארבונדן מיט אים, ווארום דאס איז פארבונדן מיט אן ענין בלתי רצוי שלו, וואס דערפון איז געווארן אן ענין וואס איז היפך פון א "סניגור" (ווי עס שטייט אין פרקי אבות[188]), און דערנאך איז ער "עולה ומרגיז"[189] - ביז וואנעט אז צוליב דערויף נעמט מען ביי אים צו דעם ענין פון תק"ש (ווארום לולא מציאות השטן וואלט מען געבלאזן שופר אויך בערב ר"ה).

ועד"ז אויך בנוגע צו "גמרה של תורה":

ווען ס'קומט צו ר"ה, און א איד וויל האבן דעמולט דעם ענין פון "גמרה של תורה" און "מתכיפין התחלה להשלמה", און מ'זאגט אים אז פריער דארף ער ליינען פ' נצבים, און דערנאך פ' וילך, און דערנאך פ' האזינו, ביז וואנעט ער וועט צוקומען צו "גמרה של תורה", דערפאר וואס ס'איז דא א מציאות של שטן -

רופט דאס ביי אים ארויס א טיפערן ענין אין תשובה, מיט אלע ענינים וואס זיינען דערמיט פארבונדן - כולל אויך דעם ענין השמחה, נאכמער ווי די שמחה פון "גמרה של תורה" (ע"ד ווי די התעוררות תשובה דערפון וואס מ'בלאזט ניט שופר בערב ר"ה, איז א טיפערע פון דער התעוררות וואס ווערט פון דעם ענין פון תק"ש).

לב. דער ביאור הנ"ל איז ע"ד הסיפור וואס חסידים דערציילן[190] וועגן דעם רבי'ן נ"ע:

אין די ערשטע יארן נאך דער הסתלקות פון דעם רבי'ן מהר"ש, האט דער רבי נ"ע ניט געוואלט אנעמען די נשיאות, איז אמאל אריינגעגאנגען א יונגערמאן צום רבי'ן נ"ע, און האט געבעטן א ברכה אויף אן ענין וואס איז אים געווען שטארק נוגע, האט אים דער רבי נ"ע געזאגט אז ער קען אים ניט העלפן.

אזוי ווי ס'איז געווען אן ענין וואס איז אים געווען נוגע ביותר, איז ווען ער איז ארויסגעגאנגען מחוץ לחדרו פון דעם רבי'ן נ"ע, האט ער זיך שטארק צעוויינט.

האט אים געטראפן דער רז"א (דער ברודער פון דעם רבי'ן נ"ע), און האט אים געפרעגט: פארוואס ווייסטו? האט ער אים

- דערציילט -

----

188) פ"ר מי"א. 189) ב"ב טז, א. 190) ראה גם לקו"ש "פרקי אבות" תשל"ה (בלתי מוגה) ס"ד.

דערציילט אז ער האט אן ענין איף וועלכן ער דארף האבן א ישועה, און ער איז אריין צו זיין ברודער (צום רבי'ן נ"ע) און האט אים געבעטן ער זאל אים געבן א ברכה וכו', און ער האט אים גענטפערט אז ער קען אים ניט העלפן.

איז דער רז"א אריין צום רבי'ן נ"ע, און האט אים געזאגט: היתכן?!..... א איד זאל וויינען דערפאר וואס ער וויל אים ניט העלפן..... האט דער רבי נ"ע אנגעטאן דעם גארטל מיטן היטל, און דער יונגערמאן איז אריין צו אים, און ער האט אים געגעבן א ברכה, און יענער איז געהאלפן געווארן אין אלע ענינים.

האבן חסידים אין דערויף מבאר געווען, אז לכאו' איז ניט פארשטאנדיק - ממ"נ: וויבאלד אז ער האט אים געקענט העלפן, איז ווי קומט דאס אז ער האט מונע געווען אן ענין פון ברכה וישועה צו א אידן?.....

נאר דער ביאור בזה איז - אז אין דעם מעמד ומצב אין וועלכן דער חסיד איז געשטאנען פריער, האט ער אים טאקע ניט געקענט העלפן..... א רבי קען טאקע העלפן אין כו"כ ענינים..... עס זיינען אבער דא ענינים וואס מ'דארף האבן די הכנה מצד דעם מתברך און דער מקבל הברכה.

וואס דערפאר איז נאך דערויף וואס דער רבי נ"ע האט אים געזאגט אז ער קען אים העלפן - האט דאס אים דערנומען ביז וואנעט אז ער האט געוויינט, און דאס האט גע'פועל'ט א שינוי אין זיין מעמד ומצב, ביז וואנעט אז מ'האט אים געקענט ארויסנעמען פון אלע ענינים.

וואס דאס איז ע"ד האמור לעיל אז דאס גופא וואס מ'זאגט אים אז ער שטייט אין א מעמד ומצב וואס מ'דארף ביי אים צונעמען דעם ענין פון תק"ש, און דעם ענין פון "גמרה של תורה" - רופט דאס ביי אים ארויס א טיפערן ענין אין תשובה, ע"ד די התעוררות וואס איז געווארן בא דעם חסיד ווען מ'האט אים געזאגט אז מ'נעמט ביי אים צו די עזרה פון א נשיא בישראל.

לג. דערפון האט מען א הוראה אין עבודת האדם:

דער ענין אז בערב ר"ה בלאזט מען ניט קיין שופר, ועד"ז דאס וואס מ'הויבט ניט אן די תורה בר"ה - ווערט דאס "מנהג ישראל תורה היא".

וואס בנוגע צו יעדן ענין פון תומ"צ - איז דאס א איד מקיים ניט דערפאר וואס אזוי פארשטייט ער בשכלו, אדער דערפאר וואס ער האט א רגש של אהבה ורחמים וואס דערפאר גיט ער צדקה וכיו"ב, און אפי' ניט מצד דעם תענוג וואס ער האט

- דערפון -

הנחת הת' בלתי מוגה

דערפון וואס ער איז מקיים רצון המלך - ווארום אין דערויף איז ארייגעמישט די מדידה והגבלה פון דעם אדם;

דער קיום פון תומ"צ דארף זיין מצד דעם ענין פון קב"ע, וואס די נקודה און דער תוכן אין דערויף איז - אז ער האט ניט אין דערויף קיין תענוג און קיין רגש, ואדרבה, "עבדא בהפקירא ניחא לי'", און אעפ"כ שטייט ער אין א מעמד ומצב פון אן עבד פשוט, ער גייט ניט ארייז אין קיינע חשבונות, נאר ער איז מקיים פקודת האדון, ווי דער נוסח פון ברכת המצוות - "אשר קדשנו במצותיו וצונו".

ביז וואנעט אז אפי' ווען ער פארלירט א געוויסן ענין - ער בלאזט ניט קיין שופר, און ער הויבט ניט אן ליינען די תורה בר"ה - איז וויבאלד אז דאס איז "מנהג ישראל תורה היא", טוט ער דאס אויך בתכלית השלימות, און אין אן אופן של שמחה.

און ווי דער רמב"ם איז מבאר בארוכה אין סוף הל' לולב דעם גודל הענין פון שמחה של מצוה, אז "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה . . עבודה גדולה היא", ד.ה. אז יעדער ענין פון תומ"צ דארף געטאן ווערן מתוך שמחה גדולה, ביז אין אן אופן פון "מפזז ומכרכר לפני ה'"[191].

וואס דעם ענין האט דער רמב"ם ארייגעשטעלט נאך דערויף וואס ער איז מבאר בארוכה דעם גודל השמחה וואס איז געווען בא שמחת בית השואבה -

וכמדובר כמ"פ אז פון דעם סדר אין רמב"ם קען מען אויך אפלערנען ענינים אין הלכה - איז וויבאלד אז פריער רעדט דער רמב"ם וועגן דער שמחה פון שמחת בית השואבה, וואס דאס איז "זמן שמחתנו", און דעמולט איז דא א ציווי מיוחד "ושמחתם לפני ה' אלקיכם"[192], נוסף אויף דער שמחה וואס דארף זיין אין אלע מועדים - און דערנאך רעדט ער וועגן דער שמחה וואס דארף זיין אין קיום כל התומ"צ,

איז דערפון די הוכחה אז דאס גייט אין א סדר פון מלמטה למעלה - ד.ה. אז די שמחה וואס דארף זיין אין קיום כל התומ"צ בכל השנה, איז נאך א גרעסערע שמחה ווי די שמחה פון שמחת בית השואבה.

לד. צוזאמען דערמיט וואס בשמח"ת איז דא דער ענין פון "גמרה של תורה", איז אויך דא דער ענין וואס מ'הויבט אן נאכאמאל פון "בראשית", און אין אן אופן אז ביידע ענינים קומען בסמיכות זל"ז.

- וואס -

---

191) ש"ב ו, טז. 192) ראה יב, יב.

וואס לכאו' איז ניט פארשטאנדיק: נאך דערויף וואס מ'ענדיקט כל'התורה כולה, איז וואס דערציילט מען דערנאך א חידוש אז "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" - די וועלט איז שוין דא פון פריער, ווארום ווען עס וואלט ניט געווען קיין וועלט, וואלט ער ניט געקענט לייגען אין דער תורה, וויבאלד אז אויף דערויף דארף מען האבן א ס"ת וואס איז געמאכט געווארן פון קלף און דיו גשמיים - איז וואס פאר א חידוש קומט צו אין דעם "בראשית ברא אלקים גו'"?

איז דער ביאור בזה: נאך דערויף וואס ער ענדיקט כל התורה כולה, איז ווען ער גיט א קוק אויף וועלט, איז דאס אין אן אופן פון "ראה עולם חדש"[193],

ווארום וויבאלד אז "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא"[194], ביז וואנעט אז אפי' עניני העולם הויבן זיך אויך אן פון תורה, איז פארשטאנדיק, אז דער ענין פון "גמרה של תורה" פועל'ט ניט נאר אויף אים, אויף זיין שכל און הנהוג וכו', נאר עס פועל'ט אויך אויף "את השמים ואת הארץ", "את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותי'" -

אז ווען ער גיט א קוק אויף וועלט, זעט ער אז איצטער איז "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", אט ערשט זיינען באשאפן געווארן "שמים חדשים" און "ארץ חדשה"[195].

וואס וויבאלד אז "אסתכל באורייתא וברא עלמא"[196], איז פארשטאנדיק, אז מציאות העולם איז הלוי אין דעם אופן פון לימוד התורה, ד.ה. לויט דעם אופן פון לימוד התורה אזוי ווערט אויפגעטאן אין וועלט די דירה לו ית' בתחתונים -

און וויבאלד אז אפי' דורך דערויף וואס עס קומט צו איין ענין בתורה, איז ניט נאר וואס ס'איז צוגעקומען די ידיעה אין דעם ענין פרטי, נאר דורך דערויף קומט צו אן אנדער הבנה אין כללות לימוד התורה, וויבאלד אז די תורה איז אין אן אופן פון "תורה אחת",

[ווי מ'זעט אין לימוד התורה בפשטות, אז דורך דערויף וואס עס קומט צו א ידיעה אין איין מקצוע בתורה, ווערט א ידיעה גדולה ורחבה ועמוקה יותר אין כל התורה כולה, ווארום וויבאלד אז די תורה איז "תורה אחת", איז ווען עס קומט צו אין איין מקצוע בתורה, ווערט ליכטיקער אין כל התורה כולה],

וואס דאס איז אפי' ווען מ'האלט באמצע התורה - ועאכו"כ ווען מ'קומט צום סיום התורה, וואס "הכל הולך אחר החיתום" -

---

193) ראה ב"ר פ"ל, ח. 194) ע"פ תענית ט, א.
195) ישעי' סה, יז. 196) זח"ב קסא, ריש ע"ב. וראה זח"א ה, רע"א.

החיתום"[197], איז זיכער אז דעמולט קומט צו אין כל התורה כולה וואס מ'האט געלערנט ביז דעמולט -

איז וויבאלד אז "אסתכל באורייתא וברא עלמא", איז פארשטאנדיק, אז דעמולט באשאפט דער אויבערשטער "את השמים ואת הארץ" פון-דאס-ניי, אין אן אופן פון "שמים חדשים" און "ארץ חדשה" - ווארום אזוי ווי ביי אים ווערט א התחדשות אין תורה, ווערט דאס אויך ביים אויבערשטן, וויבאלד אז "הקב"ה קורא ושונה כנגדו"[198], ובמילא פועל'ט דאס אויך אויף וועלט, וויבאלד אז "אסתכל באורייתא וברא עלמא".

לה. און דאס ווערט די הכנה צום קיום הנבואה "כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה גו' עומדים לפני גו' כן יעמוד זרעכם ושמכם"[199] -

אז די אלע שינויים ("שמים חדשים" און "ארץ חדשה") קענען זיין נאר אין וועלט, משא"כ ביי אידן וואס זיי שטייען אין אן אופן פון "יעמוד זרעכם ושמכם" - אזוי ווי תורה איז א נצחית, און "זאת התורה לא תהא מוחלפת", אזוי זיינען אויך אידן נצחיים, ווארום זיי זיינען "נצר מטעי מעשה ידי"[200], אז זיי זיינען נצחיים סיי בעוה"ז און סיי בעוה"ב, ביז אין אן אופן פון "ילכו מחיל אל חיל"[201].

וואס דאס ווערט אויפגעטאן דורך דער עבודה אין מחשבה דיבור ומעשה במשך כל השנה כולה - ווי ער זאגט אין זהר[202] "בר נש אסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא", אז דורך דערויף וואס ער איז מחדש אין תורה, איז ער אויך מחדש די מציאות פון "שמים וארץ",

עאכו"כ ווען ס'איז דא דער ציווי אז ער דארף מסיים זיין די תורה, "גמרה של תורה", און אנהויבן די הורה נאכאמאל מחדש, אין אן אופן פון "כחדשים"[203], ביז אין אן אופן פון "חדשים" ממש[204] -

ווערט דעמולט אויפגעטאן דער ענין פון "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" מחדש, ביז וואנעט אז דאס קומט אראפ אין "המעשה הוא העיקר".

לו. כאן המקום צו מעורר זיין נאכאמאל וועגן דעם וואס מ'האט -

----

197) ברכות יב, א. 198) ראה יל"ש איכה רמז תתרלר. תדבא"ר רפי"ח. 199) ישעי' סו, כב. 200) שם ס, כא.
201) ל' הכתוב - תהלים פד, ח. וראה ברכות בסיומה. ועוד.
202) ח"ב שם. 203) ספרי ופרש"י עה"פ ואתחנן ו, ו.
204) פרש"י עה"פ תבוא כו, טז. ועוד.

לאחרי מכירת המצוות צוה להגבאי לומר עוד דבר תורה.

אח"כ צוה לנגן ניגון שמח"ת (ניגון הקפוה לאביו רלוי"צ ז"ל).

אח"כ אמר: אזוי ווי איך האב אויך ניט געקויפט ניט די עליות ניט דעם יין - דארף איך אויך מאכן לחיים. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א לחיים.

* * *

יט. מ'האט גערעדט אין דער פריערדיקער התוועדות[73] בנוגע צו דעם ענין פון תק"ש בחודש אלול, וואס בערב ר"ה איז מען מפסיק דעם ענין פון תק"ש, ועד"ז דאס וואס מ'הויבט ניט אן קריאת התורה פון "בראשית" בר"ה, נאר בשמח"ת - אז איינער פון די טעמים אויף ביידע ענינים איז[74], כדי צו מבלבל זיין את השטן ער זאל ניט וויסן אז ס'איז ר"ה.

וואס אויף דערויף האט מען געפרעגט: לכאו' ווי קען מען זאגן אז דערמיט איז מען מבלבל דעם שטן - דער שטן ווייסט דאך אז מ'טוט דאס נאר אויף צו מבלבל זיין אים, איז פון וואס ווערט ער מבולבל?

און כ'האט מבאר געווען, אז ס'איז קיין נפק"מ ניט וואס איז די כוונה אין דעם וואס מ'איז ניט תוקע בשופר בערב ר"ה און וואס מ'הויבט ניט אן די תורה בר"ה - ווארום "המעשה הוא העיקר"[75], און בפועל פעלן די צוויי ענינים, און דערפאר טראכט דער שטן אז ער דארף ניט אנקומען צו א השתדלות יתירה, ווארום ער זעט אז עס פעלט אין דער עבודה פון אידן.

כ. אויף דערויף האט מען געפרעגט: לכאו', ווי איז דאס מתאים מיטן לשון "שכבר עבר ר"ה"[76], וואס דערפון איז דאך משמע אז ס'איז טאקע אן ענין של בלבול, אז דער שטן זאל מיינען אז ס'איז שוין נאך ר"ה?

איז דער ביאור בזה:

אע"פ אז בר"ה טוט זיך אויף דער ענין פון "יכתבון" (און בא צדיקים גמורים (וואס "ועמך כולם צדיקים") ווערט אויפגעטאן אויך דער ענין פון "יחתמון"[77]) - געפינט מען אבער אז דורך עבודה כדבעי, קען מען פועל'ן דעם זעלבן ענין

- אויך -

----

73) שיחת יום שמח"ת סכ"ח ואילך. 74) לבוש רסתקפ"א. רסתרפ"ס. 75) אבות פ"א מי"ז. 76) ל' הבעל דברי נחמי' בהשלמה לשו"ע סו"ס תקפא. 77) ראה ר"ה טז, ב.

איך באמצע השנה, ביז וואנעס אז מ'קען פועל'ן באמצע השנה א פס"ד אז מ'זאל האבן טוב הנראה והנגלה אויף כמה שנים לאח"ז.

און ווי מ'געפינט בא חזקי' אז דורך דערויף וואס ער האט מתפלל געווען און האט תשובה געטאן וכו', האט איס דער אויבערשטער געזאגט "והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה"[79] - וואס לויט נוסח הכתובים איז דאס געווען לאו דוקא בר"ה, און אעפ"כ, דורך זיין עבודה האט ער גע'פועל'ט א פס"ד אויף פופצן יאר.

וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז דורך אן עבודה מתאימה, קען מען אויפטאן דעם ענין פון ר"ה אויך באמצע השנה, און דורך דעם פארשפארן דערנאך דעם פס"ד בר"ה, וויבאלד אז ס'איז שוין אפגע'פסק'נט געווארן פון פריער (ע"י עבודתו) ער זאל האבן בני חיי ומזוני רויחי.

וואס דערפון איז פארשטאנדיק בנוגע לענינינו:

ווען דער שטן זעט אז נאך דערויף וואס מ'האט געבלאזן שופר יום אחר יום, חוץ פון יום השבה, און אין דעם טאג פון ערב ר"ה, וואס ער איז פון ימות החול, בלאזט מען נים קיין שופר.- רעכנט ער אז "כבר עבר ר"ה", ד.ה. אז דער ענין פון ר"ה האט זיך שוין אויפגעטאן דורך דער עבודה שלפנ"ז.

ועד"ז בנוגע צו שאר הלשונות וואס פון זיי איז משמע אז די כוונה פון דעם בלבול איז, דער שטן זאל מיינען אז ס'איז שוין דורכגעגאנגען דער זמן פון ר"ה - איז די כוונה בזה צו דער עבודה פון ר"ה, אז וויבאלד די עבודה פון ר"ה האט זיך שוין אויפגעטאן, דארף מען נים אנקומען צו תק"ש און צו "גמרה של תורה" - און דעמולט האט נים דער שטן אויף וואס צו משתדל זיין זיך, וויבאלד אז ס'איז שוין לאחרי המעשה - די עבודה פון ר"ה איז שוין געטאן געווארן.

און דאס וואס דער שטן ווייסט אויך דערפון - איז וויבאלד אז ביי אים בלייבט נאך אלץ א ספק: עס קען זיין אז דאס איז נאר אויף צו מבלבל זיין, און עס קען זיין אז די עבודה פון ר"ה איז שוין טאקע געטאן געווארן - איז די השתדלות זיינע נאר על הספק, און ס'איז נים אין דעם זעלבן אופן ווי א השתדלות וואס איז על הודאי.

כא. ער"ז האט מען אויך גערעדט[79] וועגן דעם פסוק[80] "לעושה נפלאות גדולות לבדו", אז אין דערויף זיינען דא צוויי פירושים, וואס לכאו' זיינען זיי הפכיים:

- דער -

----

78) מ"ב כ, ו. 79) שיחת ליל שמח"ת סי"ח ואילך.
80) תהלים קלו, ד.

הנחת הח' בלתי מוגה